

1938

TRE - GOES

is op het groot ge-
l. Volgens de laat-
7 het getal beroep-
oogeschool 28 en
109 kandidaten zijn
dan 40 kandidaten
d nit naar empoel,
dan dalen. Of voor
stvangen of niet in
oort te zetten, het
og moeilijk te zeg-
de groote en sterke
en meer intensieve
ling van het getal
nastelling van hulp-

ctor zijn de steun,
1 kunnen verleen-
dt ter harte geno-
werk kunnen voort-
ten weer in even-
vacatures. Alle rap-
verk gestelde hulp-
d gunstig.
verrassing voor de
u wij hier niet be-
n allen binnen den
ere en Zaligmaker,
ook wij wenschen
ouw van Zijn Kerk
5.

Voorzitter, A'dam.
Voorz., Amsterdam.
Penningmeester,
iv., Postgiro: 31245.

D. VERBAND."

k, oud-Indisch predi-

ENTEN.

DE KERK.

Mulder te Herveld.

rsma.

e te Groningen.
te IJmuiden-Oost.

loh. 1: 29b.

15: 4.

itgaven van
BAAN & LE COINTRE
GOES

ELSE GESCHIEDENIS
voor jongens en meisjes

door

VAN WIJLEN

Prijs f0.40

VEKKING VAN LAZARUS

Prijs f0.35

VIJZEN UIT HET OOSTEN

IN BIJ DE KRIJGSKNECH-

IN DE ZAAL Prijs f0.25

NA, DE MOEDER VAN

UEL

GESCHIEDENIS VAN

MAN, DEN SYRIER

GELUKENIS VAN DEN

S, DIETWEE ZONEN HAD

US EN DE SAMARI-

NSE VROUW

Prijs f0.75

G VAN 's-HEEREN OF

ING Prijs f0.35

aar in den Boekhand-

verschrifving van de

p postrek. No. 300

tgevers.

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr E. T. v. d. Born, Helpman (Gr.); Mr A. Bouman, Rotterdam; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr D. van Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gilhuis-Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. van Herkaen, Ermelo; Dr B. Holwerda, Kantens; A. Jansse, Biggekerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr J. v. d. Linden Zeist; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Drs Joh. Lulijenaar Francken, Rotterdam; Mevr. J. M. Th. Lulijenaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr H. Mulder, Kloosterburen; Dr A. Ringnald, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wanswerd; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Drs H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streefkerk, Wolvega; D. Stroo, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia, Pa.; Dr C. Veenhof, Haarlem; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Franeker; Dr D. K. Wielenga, Bellingwolde; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Voedlijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f7.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Calvinistische Verbondsbeschouwing. III. — Uit de Schrift: Door het water en door het vuur. (Jes. 43:2) — Kerkelijk Leven: Prof. Hepps misverstanden inzake de algemeene genade. X. Hoe Prof. Dr V. Hepp citeert. III. Jaarboek der Geref. Kerken. Extrême verbondsopvatting — bij wie? — Even Parkeeren: Soldaten met een boord. — Lit. en Kunst: Oom Paul. — Uit de Historie: De briefwisseling tusschen Groen en Kuyper. I. — Vakwetenschap en Praktijk: De betekenis van de Prot. Chr. Centrales en Vakorganisaties van patroons voor het kerkelijk, politiek en maatschappelijk leven in ons vaderland. II. — Het Boek v. d. Week: Rondom de Kuyper-literatuur. VIII. — Perschoon. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

Calvinistische Verbondsbeschouwing.

III.

Calvin leert, dat men op tweeërlei wijze tot het verbond der genade kan behooren. Het zijn immers niet enkel de uitverkorenen ter zaligheid, die in het verbond begrepen zijn. Ook zij, die later afvallig worden, behoorden tevoren tot het verbond.

Tegen deze opvatting is ook in onzen kring menigmaal en soms zeer fors verzet gerezen. Men meent, dat op dit standpunt feitelijk het verbond is opgeheven en dat alle geestelijke realiteit eruit verdwijnt. Het gansche verbondsleven wordt zoo een luchtspiegeling.

Eén der sterkste bestrijders van de Calvinistische verbondsbeschouwing heeft op de volgende wijze zijn bezwaren ontwikkeld: God de Heere is in het verbond werkelijk onze God. Hij is wat Hij zegt te zijn. Hij geeft ons waarachtig, wat Hij in Zijn beloften ons toegezegd heeft. Maar dan is het ook niet anders mogelijk of alleen de uitverkorenen kunnen tot dit verbond behooren. Zij alleen zijn of komen gedurende hun leven in het bezit van den verbondsgegen; degenen, die niet uitverkoren zijn, blijven er tot in eeuwigheid van verstoken. Daarom is het verbond alleen reëel voor de uitverkorenen. En om deze gedachte nog nader te adstrueeren zoekt men het met een enkel beeld duidelijk te maken. Iemand aan wien een huwelijk is aangeboden, is door die aanbidding nog geen echtgenoot geworden. Zoo is iemand nog geen bondgenoot, als het verbond hem slechts aangeboden is. Of nog sterker: als een man een huwelijksaanzoek doet en teleurgesteld wordt, gaat het toch niet aan te verklaren, dat hij toch gehuwd is geweest. Zoo kan men niet zeggen, dat God in een verbond geleefd heeft met hen, die het aanbod van het verbond niet hebben aangenomen.

De realiteit van het verbond — zoo gaat men verder — kan nog te minder erkend worden, als wij bedenken hoe bij de gewraakte verbondsbeschouwing de voorwaarde van geloof zoo'n belangrijke plaats bekleedt. De aanbidding van het verbond stelt immers kondities: indien ge gelooft, zult ge den verbondsgegen deelachtig worden. Zoo verkondigt de Heere in het verbond niet wat hij reeds gedaan heeft en nog bezig is te realiseeren, maar Hij openbaart ons enkel wat Hij van ons wil, dat wij doen zullen. Het is dan alles hypothetisch. En omdat onze wil dood is en wij van onszelf niets kunnen, wordt heel het verbond nog een groote schijnbeweging. Wat blijft er dan nog over van de oprechtheid van Gods belofte?

En vervalt op die wijze ook niet alle zekerheid des heils? Ja, sommigen hebben verklaard, dat God bij deze opvatting tot een bedrieger wordt gemaakt.

Wij meenen op deze wijze de argumenten van

de bestrijders der Calvinistische verbondsbeschouwing uitvoerig genoeg en naar waarheid te hebben weergegeven; wij mogen nu hun tegenwerpingen wel eens nader toetsen.

En dan moet eerst een misverstand opgeruimd worden. Want het is niet waar, dat op het standpunt van Calvin het verbond aangeboden wordt. Integendeel: de belofte Gods wordt in het verbond aangeboden, of nog juister: de Christus Gods.

Deze voorstelling komt herhaaldelijk bij Calvin voor (vgl. Dordtsche Leerregels III, IV:9). Wij hebben in het verbond te aanvaarden wat ons aangeboden wordt. Doch daarmee wordt het verbond zelf ons niet aangeboden. Het verbond is de grond, waarop die aanbidding plaats vindt, de bodem, waaruit de aangeboden beloften Gods zijn voortgekomen. Zonder verbond — zegt Calvin — komt ons niet één belofte toe. En dat verbond is dan niet een mogelijkheid of wenschelijkheid, maar volkomen werkelijkheid. Ook als iemand door ongeloof de beloften van Gods genadeverbond verwerpt, is daarmee het verbond Gods niet minder reëel. Is een huwelijk niet reëel geweest, als man of vrouw later echtbreuk bedrijven? Als iemand een testament waarin zijn naam staat geschreven, vernietigt en de snippers in het vuur werpt, is hij dan geen erfgenaam geweest? Of als een Nederlandsch onderdaan zijn bevelen uit Moskou ontvangt en heimelijk duchtig in de weer is om communistische cellen te bouwen, verliest hij daardoor zijn burgerrechten? Kan men zeggen, dat een kind geen echt kind geweest is, als het later een verloren zoon of verloren dochter wordt?

Zoo nu is het in het verbond Gods. Ieder, die onder het verbond geboren is, is als kind des verbonds geboren, ja hij is als zoodanig kind en erfgenaam Gods. Zoo zullen wij het moeten handhaven, willen wij de formulieren van onze Gereformeerde Kerken handhaven. In ons doopsformulier zegt de Kerk, en dat nog wel in haar gebed, dat elk kind, dat gedoopt wordt, kind Gods is. Wij bidden daar tot God: „Of Gij dit Uw kind in genade wilt aannemen”.

Daarmee verklaart de Gereformeerde Kerk, dat haar doopsbeschouwing niet deze is, dat God Zijn verbond alleen met de uitverkorenen heeft opgericht. Want wij zullen toch niet voor God in onze gebeden durven verklaren, dat ieder kind, dat gedoopt wordt, een uitverkorene is in den zin van uitverkorene ter zaligheid?

Neen, maar toch is ieder kind, kind Gods. Daar blijkt duidelijk uit, dat het verbond breder kring beslaat dan het getal uitverkorenen alleen. Want kind Gods betekent hier niet, dat dit kind wedergeboren is of zeer zeker nog eens in zijn leven tot wedergeboorte geraken zal. Kind Gods wijst hier aan de bijzondere relatie, waarin ieder gedoopte staat ten opzichte van God, afgezien van de vraag of het kind ook in levensgemeenschap met God staat. Calvin zegt: het zijn alleen fanatici, die beweren, dat het geloof ons tot kind van Abraham maakt, ja hij meent, dat op die wijze het verbond nog ijdel wordt gemaakt. Zoo zijn er tweeërlei kinderen des verbonds: ook de ongehoorzame en ongehoovige is kind. Wij zijn als kind Gods in het huis Gods geboren. Dat is de werkelijkheid van het verbond voor ieder, die onder het verbond mag leven. En het is terminologisch een groot verlies geweest, dat in ons kerkelijk spraakgebruik het woord kind van God alleen aangewend wordt om den waren geloovige aan te duiden. Dat is een verarming, waardoor ook de ras-echt reformatorische uitdrukking van het doopsformulier „dit Uw kind” deerlijk in diskrediet is geraakt. De Christelijke Gereformeerde Kerk gebruikt zelfs bij haar doopsbediening een gewijzigd formulier, waarin „dit Uw kind” veranderd is in het nietszeggende: „dit kind”. Zij behoeft dat echter ter-

Wie ooit eenigzins naar waarheid heeft in- en door-
gedacht, wie de hooge God is, en wat nietige stoffen wij
voor Hem zijn, die zal toestaan, dat te spreken tegen
dien hoogen God in dat nietig wezentje, dat men een
„ontwikkeld mensch” noemt, derwijs verwaten en schand-
delijk is, dat hem, als het kon, voor eeuwig dood en uit
Gods schepping als een ontzette weg te trappen, nog altoos
oneindig minder dan zijn verdiende loon zou zijn.

Dr A. KUYPER, De Heraut, No. 514.

wille van de Calvinistische verbondsbeschouwing niet te doen. „Dit Uw kind” wil in het doopsformulier niet meer zeggen dan dat elk kind, dat gedoopt wordt een bondeling is. Daarin is het verbond Gods zeer reëel, ook voor hem, die de belofte van het verbond niet aannemt. Juist omdat het verbond zoo vast en zeker ook voor hem bestond, is de zonde van den ongehoovigen en ongehoorzame die speciale zonde, waardoor zijn gericht en verdoemenis des te zwaarder worden. Een ongehoorzame is als een kind, dat het onderlijk huis ontloopt. Een ongehoovige is een rebel, die oproer sticht in het rijk van zijn koning, ja nog sterker: hij is een koningszoon, die muiterij bedrijft in het eigen huis en rijk van zijn vader. Dat is de klem van de Calvinistische verbondsbeschouwing. Men ziet het leven van elk gedoopte reeds van het eerst en pril begin vastgelegd in het verbond Gods. Wee, wie dat verbond verbreekt!

Het is dan ook frappant, dat zij, die een verbondsbeschouwing voorstaan, waarbij bondelingen en uitverkorenen samenvallen, bezwaar maken tegen de zuiver Schriftuurlijke uitspraak van verbreken van het verbond. En dat is konsekwent. Op hun standpunt is dit ook niet mogelijk. Maar dat moest hen dan wel dringen hun beschouwing te rektificeren. Het woord Gods spreekt immers gedurig over het verbreken van het verbond. De profeet Jeremia zegt zelfs, dat in zijn dagen het ongehoorzame Israël het verbond Gods vernietigd had. Dat is menselijk gesproken en van menschenlijken kant bezien. Ja maar dat ongehoovig en goddeloos Israël moest toch eerst in het verbond begrepen zijn geweest, eer het Gods verbond verbreeken kon. En wanneer dan door de bestrijders van de Calvinistische verbondsbeschouwing verklaard wordt, dat het absurd is het verbond als breekbaar voor te stellen, verwijderd men zich op bedenkelijke wijze van het spraakgebruik der Schrift. Hier geldt het woord van Calvin: niets is beter dan den eenvoudigen zin van de Schrift te nemen en niet zoo argute philosophari (spitsvondig en wijsgeerig) te redeneeren. God heeft Zijn verbond met elk kind, dat onder het verbond geboren is. En de doop bezegelt en verzekert dat.

Daarmee is de doop niet geworden een kwestie van louter vorm, zooals gevreesd wordt. De doop blijft teken en zegel van Gods verbond. En het is een ernstige misvatting, om — zooals wel eens beweerd is — te erkennen, dat de doop, die bediend werd aan een kind, dat later als een ongehoovige zich openbaarde, eigenlijk geen doop is geweest.

Calvin merkt op, dat dit niet gezegd kan worden zonder God te smaden. Natuurlijk ontvangt de ongehoovige niet den zegen van zijn doop, maar de doop blijft doop, al zal de kracht ervan zich juist in vloek en oordeel openbaren.

Daarom is het te betreuren, dat zelfs een katechisatie-boekje, dat in onzen kring reeds een tweeden druk beleefde, een dergelijke bewering kon bevatten. Dit gaat meer den kant der Wederdoopers op, dan dat het nog eenig verband houdt met de verbondsbeschouwing van Calvin. Als ons geloof het objectief karakter van den doop kan aantasten, brengt dit ook tot een gevaarlijke reservatio mentalis ten opzichte van den doop onzer kinderen. Wij moeten dan maar afwachten, wat de doop beteekent voor elk kind. Maar wat blijft